

Krisesentersekretariatet

Storgata 11

0155 Oslo

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Oslo 1. desember 2012

Samlivs- og likestillingsavdelingen

Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Høring - forslag til lovendringer for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep

Krisesentersekretariatet takker for invitasjonen til å komme med synspunkter i henhold til forslag til endringer for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep. Vi er svært fornøyd med at departementet igjen ønsker å sette fokus på å styrke barns rett til et liv uten vold og overgrep.

Med « barn » menes personer under 18 år. Å være barn representerer i seg selv en *avhengighetsposisjon*. Dess mindre barna er, dess mer avhengig er de av sine nærmeste omsorgspersoner. Å rammes av knyttneveslag fra far, at kjæledyr mishandles, at leker blir ødelagt, eller at barnet blir stengt inne i timevis innebærer et *grunnleggende svik* mot barnet. Den som i utgangspunktet skal yte omsorg, er den som påfører smerte. Dette åpner for en eksistensiell frykt og utrygghet hos barnet. Men også det å ikke rammes av volden direkte, men å leve med den – med fars plutselige humørsvingninger – med skrik og smerte fra mor, er inngripende i forhold til barnet og forbundet med stor smerte. Per Isdal (2000) har formulert dette slik: « *Når noen angriper og skader den barnet er knyttet til, avhengig av og glad i, så angriper og skader vedkommende barnet selv.* »

Vi ønsker også og presisere betydningen av [den nye høyesterettsdommen på området \(HR–2010-01426-A\)](#). Dommen slår fast at et barn som er vitne til familievold har krav på selvstendig rettslig vern, og dommen er en viktig avklaring av rettstilstanden.

Fra 1992 og fram til i dag har ca 50 000 kvinner og ca 38 000 barn hatt et opphold på et av landets krisesentre, og de har til sammen overnattet ca 1,9 millioner døgn.

I forskning om barn på krisesentrene (Øverlien, C. 2012) omtaler barn krisesenteret som et rom for pause og glede. Her kjenner de seg trygge, og med tryggheten kommer lysten til lek, samt mulighet for samvær med andre barn og for vennskap. Krisesentrene viser seg også å være stabiliserende/intervensjons arena for barn som har opplevd vold i familien. Krisesentrenes håp med endringene som er foreslått, er at barn som bor på et krisesenter skal slippe å ha samvær med en voldelig far eller stefar, både under oppholdet og etter utflytting.

På bakgrunn av voldsutsatte kvinners erfaringer og behov for å beskytte sine barn mot overgrep og vold, støtter derfor Krisesentersekretariatet de følgende endringsforslagene i høringsnotatet:

- ◆ Tydeliggjøre at en bostedsforelder har rett til å nekte å inngå avtale om samvær der det ikke er til barnets beste, når det reell frykt for vold og/eller overgrep (§ 43 første ledd og andre ledd punktum).
- ◆ Endre barneloven slik at retten skal treffe midlertidig avgjørelse på begjæring i saker der det er reell risiko for vold eller overgrep mot barnet.
- ◆ Lovfeste rett og plikt for dommere til å melde i fra til barnevernet om bekymringsverdige forhold de for kjennskap til under behandling av en sak for domstolen, uten å være bundet av taushetsplikten.
- ◆ Staten dekker kostnader til tradisjonell sakkyndig utredning etter barneloven § 61 første ledd nr. 3.

Endringene vil bidra til at flere i praksis får mulighet til å beskytte barn mot skadelig samvær på lik linje med andre.

Med bakgrunn i stor arbeidsmengde den siste tiden, har Krisesentersekretariatet dessverre ikke hatt kapasitet til og prioritert denne høringen god nok. Vi har lest nøye gjennom forslaget til endring. Vi har også lest nøye gjennom Likestillings- og diskrimineringsombudets (LDO) høring som vi fikk tilsendt 30. november, og støtter fullt ut LDOs høringssvar. Med bakgrunn i LDOs konvensjonstilsyn, har de også i sitt høringssvar argumentert svært god for at forslagene til endringene som er foreslått, harmonerer med de internasjonale konvensjonene Norge er forpliktet til å følge. I tillegg er vi også svært fornøyd med at LDO har i sin argumentasjon benyttet seg av Europarådets konvensjon om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Dette til tross for at Norge ikke har ratifisert konvensjonen, men signert denne.

Et krav Krisesentersekretariatet tidligere har fremmet, er kravet om at alle sakkyndigerapporter i barnefordelingssaker må vurderes og kvalitetssikres av en barnesakkyndig kommisjon. Til sammenligning blir en rettsmedisinsk erklæring forelagt en rettsmedisinsk kommisjon bestående av fagfolk til kvalitetskontroll. Fra 1. januar 2010 ble gjort gjeldende at i alle rapporter fra sakkyndige i saker etter barnevernloven skal disse vurderes av en barnesakkyndig kommisjon.

Et annet sentralt moment er sikkerhet.

Det er i midlertidig minst to forhold som må sikres dersom et sivilt krav om samværsrett og foreldreansvar skal inntas i en straffesak mot overgriper. For det første må ulempene med dette, som beskrives i høringsnotatet, blant annet smitte av krav til bevisvurderinger, nøytraliseres. For det andre må trusselbildet til de voldsutsatte tas hensyn til. Krisesentersekretariatet er opptatt av at sikkerhetsaspektet til de voldsutsatte foreldrene og barna ivaretas. Ikke bare i bruddfasen, men også i perioden etter bruddet.

I følge evalueringen av familievoldsprosjektet Sara ved Stovner politistasjon i Oslo og Horten politistasjon i Vestfold ble det i 174 av de innkomne partnervoldssaker funnet at det i omtrent halvparten av sakene var vurdert til å ha høy eller middels høy risiko for grov eller dødelig vold i nær fremtid.

Solveig Karin Bø Vatnar og Stål Bjørkly (2008) sin forskning viser at det å ha bodd med en mishandler kan sette kvinner i større fare, og at brudd også øker risikoen for å bli drept.

Krisesentersekretariatet mener at både domstolen og barnevernet må innføre gode metoder, på lik linje med politiet, for å øke rettsikkerheten og rettsvernet til voldsutsatte og deres barn. I tillegg må

kompetansen om vold mot kvinner og deres barn i nære relasjoner, og konsekvensen av den, økes betraktelig. Dette med bakgrunn i at krisesentrene melder om at svært mange av bekymringsmeldingene som sendes til barnevernet ikke følges opp, og at det i sivile barnefordelingssaker som blir ført for retten, ofte ikke blir tatt hensyn til at barn har levd i en familie med vold.

Krisesentersekretariatet støtter LDO sin konklusjon som presiserer at i all hovedsak skal alle endringsforslag bidra til å øke barns rettsikkerhet i saker med volds- og overgrepssproblematikk.

For å kunne sikre gode resultater i praksis ber også Krisesentersekretariatet regjeringen om å etablere mekanismer som sikrer:

- ◆ tilstrekkelig kompetanse om vold i nære relasjoner generelt og hvordan dette er for barn spesielt
- ◆ rettsikkerheten til samværsforeldre for å sikre mot urettmessig bortfall av samvær
- ◆ ivaretagelse av sikkerhetssituasjonen til personer utsatt for vold og overgrep i nære relasjoner
- ◆ en retts- og forvaltningspraksis som tar hensyn til ulike barns behov sett i et flerdimensjonalt likestillingsperspektiv.

I tillegg ber LDO om en utredning av samværsforelders reelle mulighet til å kunne holde tilbake barnet ved mistanke om vold og overgrep utført av bostedsforelder. LDO ber også departementet om å vurdere muligheten for at en tredjepart, en domstol/rettslig instans, som kan begjære og beslutte en midlertidig forføyning inntil mistanke er avklart. Slik lettes bostedsforelders situasjon i slike vanskelige saker. Dette støttes også av Krisesentersekretariatet.

Vennlig hilsen Tove Smaadahl

Tove Smaadahl

Daglig leder